

Johannes Pääsuke. Autoportree 1914/15?. Raamatu The History of European Photography I osa kaanepilt (c ERA ja SEDF/ Sk)

“EUROOPA FOTOGRAAFIA AJALUGU 1900-2000 I-III” Koguteose rahvusvaheline esitlus *Eesti Rahva Muuseumis* 18. aprillil 14.30-17.30

Organiseerijad: Central European House of Photography/ Tartu Kõrgem Kunstikool/ ERM/

A. Sündmus(ed):

18. aprillil 2017 kl 14.30-17.30 toimub Eesti Rahva Muuseumis (Auditoorium A-I) **6-köitelise koguteose “The History of European Photography 1900-2000: I-III”** esitlus. Raamatust räägivad selle peatoimetaja *Prof. Vaclav Máček* Bratislavast, Soome Fotomuuseumi direktor *Pr. Elina Heikka*, Läti Fotomuuseumi direktor (1990-2009) *Hr. Vilnis Auzinš* ja Leedu Kunstiakadeemia kunstiajaloo ja –teooria kateedri juhataja *Prof. Agne Narušyte*. Eestit puudutavast kolmest peatükist räägib nende autor, Tartu Kõrgema Kunstikooli Prof., fotograafia osakonna juhataja *Peeter Linnap*.

Kl 18.00 toimub Eestis sündinud/ maailmas tuntud kunstniku *Hr. Alexander Gronsky* näituse **"Pastoraal"** avamine galeriis Noorus (Riia 11, Tartu).

Vt lisaks:

www.erm.ee

www.estonianart.ee/architecture/the-story-of-the-erm/

www.artcol.ee/

B. Raamat: Euroopa Fotoajalugu/ The History of European Photography/ I-III 1900-2000

Vt lisaks: (<http://www.historyofphotography.eu>)
(<http://www.sedf.sk/en/history>)
tellimine: vero.markovicova@gmail.com)

Slovakkias 2010-2017 ilmunud - prof Vaclav Máceki koostatud kuueköiteline monograafia "Euroopa fotograafia ajalugu 1900-2000" on kokku ca **2400-leheküljeline** uuenduslik raamat, mis käsitleb esmakordselt **kõigi Euroopa riikide** fotograafia arenguid **võrdsetel alustel**/ omaette peatükkidena. Raamatu 77 autori hulka kuuluvad maailma tuntuimad foto- ja kunstiajaloolased, kuraatorid, kriitikud ja galeristid, sh Tartu Kõrgema Kunstikooli professor Peeter Linnap.

Koguteose 1. osa 1900-1938. Eesti fotograafi **Johannes Pääsukese kaanepildiga** avaköide käsitleb 20. sajandi Euroopa fotoajaloo I perioodi. Eestis nagu mujalgi tehti just siis esimesed aerofotod ja pildistati maa-alustes koobastes. Fotograafid kajastasid eri maailma paigus nii I Maailmasõda (meil A. Tamm, J. Bockman, A. Funk jt), 1905. a veriseid sündmusi, Eesti Vabadussõda (Hans Vilper, Taavet Poska, Joh. Niilus jt). Eesti Vabariigi fotokunstis domineeris "maaliline" fotograafia (H. Malm, J. Mülber jt), ajakirjandusse aga ilmusid uued/ modernsed, ootamatutest detailidest kokku monteeritud fotod. Eesti fotograafe tegutses toona juba kõigil mandritel ja maailmajagudes.

2. osa keskmes on pöördelised aastad 1939-1969. Selles osas on vaatluse all fotokajastused Euroopa piiride muutumisele ja massilistele väljarännetele. 1960. aastatel kultuuris domineeris toona modernism ning Eesti fotokunst oli siis tugevasti seotud filmitegijate osalusega fotokultuuris. Andrei Dobrovolski, Peeter Tooming, Peep Puks Tallinnas ja Jüri Karm, Rein Nigol, Tõnis Lepiku Tartus eksponeerisid intensiivselt oma eksperimenteerivaid fotomontaaže, suurejoonelisi lavastusi ja graafilistesse eritehnikatesse viidud pilte ning kehtestasid sellega uudse pildikeele kogu meie kunstis. Just siis hakati tegema fotofilme, eksponeerima fotosid koos teksti ja muusikaga. Fotograafiat kajastati televisioonis, filmides ja ilukirjanduses/ teatris. Tegemist oli ühe kõige otsingulisema perioodiga nii maailma kui ka kohaliku fotograafia ja kunsti ajaloos.

Raamatu 3. osa (1970-2000) üheks peateljeks on *sotsiaalselt kontekstualiseeritud fotokunsti arengulugu*, mida on modelleeritud postmodernsena (1980-1990. aastad), mil fotograafide looming hakkas teadlikult/ otseselt resoneeruma sotsiokultuuriliste kontekstidega (P. ja E. Linnap, M. Viljus, M. Laanemets, P. Ruber, K. Sukmit, M. Laimre, E. Kiiler jt). Selliste suurte liikumiste vahele mahuvad ka *kontseptuaalse* fotograafia ilmingud (J. Okas, T. Tormis, Ü. Josing, J. Müürisepp jt), *manerismi* mõjutused (T. Kalve, J. Kadarik, P. Laurits, H.-E. Merila jt). Just siis saavutasid fotograafia ja kunst meie ajaloos suurima poliitilise iseseisvuse riigist ja selles kontekstis toimusid kunstnike oma algatatud pöördelised projektid nagu Saaremaa Fotofestival/ Biennaalid 1992, 1995 ja 1997 ning meie fotot näidati menukatel rändnäitustel "Borderlands" (UK, 1993-1995), "Out of the Shadow" (USA 1998) jt.

Teos on varustatud ülimalt mahuka **teatmeapartuuriga**. Lisaks mastaapsele ja esmaavastuslikule pildimaterjalile ning põhjalikele registritele leiab nende kaante vahelt võrdleva kultuuriloolise kronoloogia, mis ulatub 1900. aastast kuni ca 2000. aastani. Eri riikide kohalikke fotoajalugusid taustatakse üldise poliitilise ja majandusliku evolutsiooniga kui ka juhtivate kultuurivaldkondade (poliitika, kultuur, haridus) arengutega oma riigi sees kui ka mujal maailmas. Raamat on mõeldud fotograafia, filmi, ajakirjanduse, ajaloo, arhiivinduse jm erialade tudengitele kuid oma üldhuvitavate teemade ja lihtsa kirjutamislaadi tõttu ka kõige laiemale lugejaskonnale.

C. Sündmuse ajakava*:

* (Valdavalt inglise keeles – väiksemad muutused kavas võimalikud)

14.30-17.30 Koguteose "Euroopa Fotograafia Ajalugu I-III 1900-2000" esitlus Eesti Rahva Muuseumis

14.30 Tervitussõnad ERM-i ja TKK esindajatelt ning raamatu toimetajalt

14.45 Prof Vaclav Máček/ Raamatu koostaja – uue koguteose ideelised alused Euroopa Fotokuu (European Month of Photography) taustal

15.15 Pr. Elina Heikka (Soome Fotomuuseumi direktor). Soome fotograafiast 1970-2000 koguteoses

15.45 Vilnis Auzinš (Läti Fotomuuseumi direktor 1990-2009) – "Vabakäeliste harjutuste valdkond: Läti fotograafia esitlus"

16.15 Prof Agne Narušyte (VDA Kunstiteooria kateedri professor). Leedu fotograafia presentatsioon

16.45 Prof Peeter Linnap (TKK Foto osak juhataja). Eesti fotograafia Euroopa raamatus ja *pärast* seda.

17.00 – 17.20 Arutelu/ Kokkuvõtteid

Näituse avamine

18.00 Alexander Gronsky "Pastoraal"/ Näituse avamine galeriis Noorus (Riia 11, Tartu)*

Üritusel esinevad/ raamatut tutvustavad autorid:

Vaclav Máček (s 1952) on Bratislava Tegevuskunste Akadeemia filmikunsti professor. Ta on ka FOTOFO fondi ja Kesk-Euroopa Fotograafia Maja (*Central European House of Photography*) juht ning fotofestivali *Month of Photography* Bratislava direktor. Paljude foto- ja filmialaste raamatute autor ja kaasautor.

Agne Narušyte (s 1970) on leedu kunstikriitik ja fotograafia ajaloolane. Kunstiajaloo ja –teooria osakonna juhataja Vilniuse Kunstiakadeemias. Kaasaegse fotograafia kuraator ja uurija.

Vilnis Auzinš (s 1948) on fotograafia esteetilise ajaloo lektor ja "FotoForma" fondi president alates 2010. aastast. Läti fotomuuseumi direktor aastatel 1990-2009.

Elina Heikka (s 1959) on Helsingis asuva Soome Fotomuuseumi direktor. Aastatel 1994-1998 oli erialase ajakirja *Valokuva: Finnish Photography magazine* toimetaja/ peatoimetaja. 2001-2007 töötas teadurina Soome Fotomuuseumis ning Rahvusgaleriis/ Kunstide Keskarhiivis. Avaldanud rohkesti artikleid ning uurimusi Soome kaasaegsest ja ajaloolisest fotograafiast, visuaalkultuurist jm.

Alexander Gronsky (s 1980) sündinud Tallinnas, elab ja töötab Moskvas ja Riias. Gronsky alustas 17-aastasena erialast tegevust kommertsfotograafi assistendina ja töötas aastatel 1999-2008 pressifotograafina Venemaa ja rahvusvahelises ajakirjanduses. Tema teemadeks olid Venemaa ja endine N. Liit. Alates 2008. aastast tegeleb Gronsky oma personaalsete kunstnikuprojektidega. Valitud personaalnäituste hulka kuuluvad: "Mountains & Waters", Polka Gallery, Paris, France (2012); "Pastoral", Photographer.ru Gallery, Moskva, Venemaa (2011); "The Edge", Aperture Foundation, New York, USA (2010); ja "Alexander Gronsky", FOAM Museum, Amsterdam, Holland (2010). Valitud grupinäitusi: "Crossroads", Australian Centre for Photography, Sidney, Austraalia (2011); "InsideOutside", FotoWeekDC Festival, Washington DC, USA (2009); ja "Minus Ideology", Art+Art Gallery, Moskva, Venemaa (2009). Gronsky on saanud rohkesti rahvusvahelisi auhindu, sh 3. koht *World Press Photo* igapäevaelu kategoorias (2012); Prix Photographique Ville de Levallois - Epson (2011); Foam Paul Huf Award, Amsterdam (2010); Silver Camera Grand Prix, Moscow (2010); Aperture Portfolio Prize (2009); ja Linhof Young Photographer Award, Germany (2009). Ta oli auhindade Kandinsky Prize, Venemaa (2008) ja Ian Parry Award, Suurbritannia (2004) finalist.

Peeter Linnap (s 1960) on visuaalkultuuri ja fotograafia teoreetik ning ajaloolane. Töötab professori ja fotograafia osakonna juhatajana Tartu Kõrgemas Kunstikoolis. Linnapi uurimusi on avaldatud kirjastuste Springer, Intellect jm akadeemilistes väljaannetes. Ta on 10 raamatu autor ja 5 väljaande ning kataloogi koostaja. Organisaatorina on Linnap korraldanud kaks Saaremaa Biennaali ja fotofestivali; samuti terve rea rahvusvaheliselt eksponeeritud näitusi ("Bordelands", UK 1993-95; "Out of the Shadow" USA, 1998) ja rahvusvahelisi konverentse ("Sharing the future", "Images and

Fear' jt.) Kunstnikuna on teinud isiknäitusi Euroopas, USA-s ja Ladina Ameerikas. Teoseid avaldatud ajakirjades Art in America, Art and Design, Aperture, European Photography, N. Bildende Kunst jm.

Euroopa Fotograafia Ajalugu 1900-2000 I-III – riigid/ autorid

Riikide/peatükkide arv 35 (36)

Kirjutajaid kokku: 79

1. Albania 3 (I Rubens Shima; II Zef Paci-Ermir Hoxha; III Zef Paci)
2. Austria 3 (I Anton Holzer; II Ulrike Matzer; III Walter Moser)
3. Byelorussia 3 (I-II Nadja Savchenko; III Inna Reut)
4. Belgia 1 (I-III Georges Verscheval)
5. Great Britain 2 (I-II Gerry Badger, III Colin Pantall)
6. Bulgaria 2 (I, II Katerina Gadeva; III Tsvetan Tomchev)
7. Croatia 2 (I, II Zelimir Košević; III Iva Prosoli)
8. Czech Republic 2 (I-III Vladimir Birgus ja Ian Mloch)
9. Denmark 3 (I Mette Mortensen; II Mette Mortensen ja Louise Wolters; III Jens Friis)
10. Holland 3 (I Tamara Berghmans; II Mirelle Thijsen; III Karin Bareman)
11. Estonia 1 (Peeter Linnap I, II ja III)
12. Finland 3 (I-II Kimmo Lehtonen; III Elina Heikka ja Anna-Kaisa Rastenberger)
13. France 2 (I-II Marc Tamsier; ja III Pierre Jean Amar)
14. Germany 3 (I Ivo Kranzfelder; II Hans-Michael Koetzle; III Boris von Brauchisch)
15. East Germany 1 (II-III T.O. Immisch)
16. Greece 2 (I, II Nina Kassianou; III Kostis Antoniadis)
17. Hungary 3 (I Bela Albertini; II Klara Szarka; III Gabriela Csizsek ja Kata Balazs)
18. Iceland 1 (I, II ja III Aesa Sigurjonsdottir)
19. Ireland 1 (I, II ja III Justin Carville)
20. Italia 2 (I Gigliola Foschi; II Roberto Mutti; III Gigliola Foschi)
21. Latvia 2 (I, II Vilnis Auzinš; III Alise Tifentale)
22. Lithuania 2 (I, II ja III Margarita Matulyte ja Agne Narušyte)
23. Luxemburg 2 (II ja III Paul di Felice ja Francoise Poos)
24. Moldova 4 (I Irina Grabovan; II Lurie Foca ja Mihai Potarniche; III Tudor Stavila)
25. Norway 3 (I Sigrid Lien; II Peter Larsen; III Sigrid Lien ja Christine Hansen)
26. Poland 3 (I Lech Lechowicz; II Krzysztof Jurecki; III Adam Mazur)
27. Portugal 1 (I, II ja III Emilia Tavares)
28. Romania 3 (I Adrian Ionescu; II Adrian Ionescu ja Eugen Radescu; III Ruxandra Balaci)
29. Russia 2 (I Irina Chmyreva; II Irina Chmyreva ja Evgeni Berezner; III Irina Chmyreva ja Evgeni Berezner)
30. Serbia 3 (I Milonka Todič; II Goran Malič; III Ivan Manojlovič)
31. Slovakia 1 (I, II ja III Vaclav Macek)
32. Slovenia 3 (I Lara Strume; II Primoz Lampic; III Miha Colner)
33. Spain 2 (I and II Juan Naranjo; III Alejandro Castellote)
34. Sweden 1 (Jan-Erik Lundström)
35. Swizerland 3 (I Martin Gasser; II Peter Pfunder; III Urs Stahel)
36. Ukraine 1 (I, II ja III Tetjana Pavlova)